

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

23 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache,

Judecători – Ghenadie Nicolaev, Constantin Alerguș, Nadejda Toma, Petru Moraru,

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Russu Ivan în numele inculpatei Munteanu Lilia, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Hîncești din 02 august 2016 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016, în cauza penală în privința lui

*Munteanu Lilia XXX, născută la XXX,
originară și domiciliată în XXX.*

Termenul de examinare al cauzei:

- 1. 16.05.2016 – 02.08.2016 (prima instanță);**
- 2. 16.09.2016 – 06.12.2016 (instanța de apel);**
- 3. 14.02.2017 – 23.05.2017 (instanța de recurs).**

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Hîncești din 02 august 2016, Munteanu Lilia XXX a fost condamnată în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, la 1 (unu) an închisoare.

În baza art. 85 Cod penal, prin cumul de sentințe, la pedeapsa numită inculpatei a fost adăugată în întregime partea neexecutată a pedepsei aplicate prin sentința Judecătoriei Hîncești din 14.05.2015, fiindu-i stabilită pedeapsa defintivă de 2 (doi) ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

2. Potrivit sentinței s-a stabilit că Munteanu Lilia, în perioada lunii februarie a anului 2016, data și ora nefiind stabilite de către organul de urmărire penală, în locuința Anei Moraru, din satul Drăgușeni, r-nul Hîncești, la invitația ultimei, având acces liber, urmărind scopul de profit și sustragere pe ascuns a bunurilor acesteia, tainic a sustras dintr-un dulap suma de 25 000 lei, cauzând părții vătămate o daună în proporții considerabile.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către inculpată, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță, prin care ea să fie achitată.

În motivarea cerințelor sale inculpata a indicat că nu a recunoscut vina, iar partea acuzării nu a putut proba incontestabil comiterea faptei incriminate acesteia.

3.1. Sentința a fost atacată cu apel și de către avocat în numele inculpatei, care a solicitat repunerea în termen a apelului, casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi

hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatei să-i fie stabilită o pedeapsă non-privativă de libertate.

În motivarea cerințelor sale avocatul a invocat următoarele:

- instanța de fond eronat a aplicat prevederile art. 85 Cod penal, deoarece la data de 14.05.2016 pedeapsa stabilită în sentința anterioară a fost executată, în acest fel inculpata fiind sancționată de două ori pentru aceeași faptă;

- instanța de fond neîntemeiat a constatat lipsa circumstanțelor atenuante, odată ce inculpata a recunoscut vina parțial, la fel parțial a restituit banii sustrași, a participat la descoperirea infracțiunii și are la întreținere doi copii minori;

- instanța de fond nu s-a expus în privința copiilor minori ai inculpatei, care sunt educați doar de către ea.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016, pronunțată integral la 22 decembrie 2016, apelul inculpatei a fost respins ca nefondat, iar al avocatului ca depus peste termen, cu menținerea sentinței.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a indicat că sentința contestată a fost pronunțată integral la 02 august 2016, copia acesteia fiind expediată părților la data de 10 august 2016, fapt confirmat prin scrisoarea anexată (f.d. 85). Apelul declarat de avocat a fost depus peste 22 zile de la expedierea sentinței contestate (f.d. 88-89), în felul dat fiind considerat ca depus peste termenul legal prevăzut.

Instanța de apel a considerat că avocatul a omis termenul de atac fără careva temeii, deoarece aflarea sa în concediul de odihnă nu poate fi considerată motiv întemeiat de repunere în termen, mai mult ca atât că ordinul de acordare a concediului a fost întocmit de însuși avocat.

În partea ce ține de apelul declarat de inculpată, instanța de apel a indicat că la pronunțarea sentinței, instanța de fond corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că inculpata a săvârșit infracțiunea incriminată.

De asemenea, instanța de apel a remarcat că starea de fapt reținută și de drept apreciată concorda cu circumstanțele stabilite și probele administrate în cauză, relevate și analizate în cuprinsul sentinței, verificate în apel. Considerentele primei instanțe au fost motivate și argumentate din punct de vedere al temeiniciei și legalității, sub aspectul că vinovăția inculpatei în săvârșirea infracțiunii incriminate a fost dovedită în cadrul procesului penal.

Referitor la soluția de individualizare a pedepsei stabilite inculpatei, s-a reținut că pedeapsa penală aplicată acesteia era legală, proporțională cu fapta comisă și în măsură să asigure atingerea scopului pedepsei penale, iar motivele invocate de inculpată în cererea de apel erau lipsite de suport factologic și juridic.

La individualizarea pedepsei, instanța de fond a ținut cont de cele trei principii care stau la baza individualizării pedepsei, sancțiunea aplicată inculpatei fiind legală, echitabilă și proporțională. În aceeași ordine de idei, s-a atestat că prima instanță în mod just și obiectiv a aplicat în privința inculpatei pedeapsa sub formă de închisoare. Instanța de apel, a considerat că la soluționarea problemei individualizării pedepsei în privința lui Munteanu Lilia, instanța de fond corect a procedat, iar numirea pedepsei sub formă de închisoare, de către prima instanță

era obiectivă, echitabilă, cât și proporțională faptei prejudiciabile comise în coraport cu gravitatea infracțiunii comise și personalitatea inculpatei.

În astfel de circumstanțe, instanța de apel a reținut că instanța de fond motivat a stabilit categoria și măsura de pedeapsă, relevând în cuprinsul sentinței circumstanțele cauzei, persoana inculpatei și în așa mod corect a concluzionat că atingerea scopului pedepsei se va asigura prin aplicarea pedepsei sub formă de închisoare, pe un termen de 1 an.

Sintetizând juridic cele menționate mai sus, instanța de apel a considerat că scopul educativ și preventiv al pedepsei stabilite inculpatei va fi pe deplin atins, doar prin menținerea sancțiunii în limitele și în condițiile stabilite de prima instanță.

Totodată, instanța de apel a respins și solicitarea inculpatei privind aplicarea prevederilor Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. În particular, instanța de apel a reținut că potrivit art. 1 alin. (1) al Legii nr. 210 din 29 iulie 2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, legea menționată *se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate care manifestă căință activă în cadrul procesului penal și celor condamnate care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, perioadei de probațiune sau termenului de probă și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă aceste persoane cad sub incidența prevederilor art. 2–9, 11 și 12.*

În temeiul alin. (2) al aceleiași norme legale, căința activă a persoanei se determină în conformitate cu criteriile stabilite la art. 57 din Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, fără a ține cont de criteriul gravității faptei comise. Astfel, în sensul art. 57 alin. (1) din Codul penal, persoana care pentru prima oară a săvârșit o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală dacă ea, după săvârșirea infracțiunii, s-a autodenunțat de bună voie, a contribuit activ la descoperirea acesteia, a compensat valoarea daunei materiale cauzate sau, în alt mod, a reparat prejudiciul pricinuit de infracțiune.

Astfel, instanța de apel a constatat că în speță se atestau interdicțiile prevăzute de art. 10 al Legii nr. 210 din 29 iulie 2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și ca urmare a indicat asupra imposibilității aplicării dispozițiilor actului sus citat față de inculpată, deoarece ultima, anterior fiind condamnată prin sentința Judecătorei Hîncești din 14 mai 2015 în baza art. 201/1 alin. (1) Cod penal, la 1 an închisoare, pedeapsă care a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 1 an, a săvârșit din nou o infracțiune intenționată. Mai mult ca atât, în cadrul întregului proces penal inculpata a stat pe poziția de nerecunoaștere a vinovăției, solicitând să fie achitată, ca ulterior în ședința instanței de apel să-și schimbe poziția cu recunoașterea integrală a vinovăției, ceea ce contravine prevederilor art. 57 Cod penal.

5. Hotărârile instanțelor de fond și apel sunt atacate cu recurs ordinar de către avocat în numele inculpatei, depus la 23 ianuarie 2017 (prin poștă), care întemeindu-se pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. pct. 6), 11)-13) Cod de procedură penală, solicită casarea acestora,

rejudicarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de încetare a procesului penal în privința inculpatei, în legătură cu aplicarea amnistiei.

În motivarea cerințelor sale recurentul indică următoarele:

- instanța de fond eronat a aplicat prevederile art. 85 Cod penal în privința inculpatei, deoarece la data de 14.05.2016 pedeapsa stabilită în sentința anterioară a fost executată, în acest fel inculpata fiind sancționată de două ori pentru aceeași faptă;

- instanța de apel nu a luat în considerație faptul că la faza judecării cauzei în apel partea vătămată a declarat că prejudiciul i-a fost restituit și ea nu are careva pretenții față de inculpată, la fel aplicarea prevederilor legii cu privire la amnistie a fost solicitată și de către ultima, solicitare care a fost respinsă în mod neîntemeiat.

6.1. Pe cauză a depus referință procurorul, care menționează că prin materialele cauzei se confirmă faptul că partea vătămată nu are pretenții de ordin material față de inculpată (f.d. 101). Totodată, se constată că inculpata și avocatul în numele său au depus o cerere, prin care au solicitat aplicarea actului de amnistie față de prima, cu încetarea procesului penal și liberarea de pedeapsă penală (f.d. 103).

Suplimentar, procurorul a menționat că inculpata a comis o infracțiune ușoară, fiind în stare de recidivă, fapt ce nu împiedică posibilitatea dispunerii încetării procesului penal, în conformitate cu prevederile art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

7. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să admită recursul, cu casarea totală sau parțială a hotărârii atacate și cu dispunerea rejudecării de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul penal lărgit consideră că concluziile instanței de apel, expuse asupra cererii inculpatei de a-i fi aplicat actul amnistiei, sunt pripite.

În acest sens, Colegiul penal constată că instanța de apel, statuând asupra faptului că inculpata a stat ferm pe poziția de nerecunoaștere a vinovăției până la etapa judecării apelului, nu a apreciat în mod corespunzător poziția ultimei, care de fapt denotă contrariul.

Sub acest aspect, Colegiul penal constată că Munteanu Lilia, fiind audiată în calitate de bănuită, și-a recunoscut vina (f.d. 25, verso); ulterior, fiind audiată în calitate de învinuită, Munteanu Lilia a refuzat de a da declarații (f.d. 40); potrivit declarațiilor date în instanța de fond, Munteanu Lilia și-a recunoscut vina (f.d. 78), în sentință fiind însă indicat că acest fapt nu a avut loc (f.d. 80); finalmente, conform declarațiilor date la etapa judecării apelurilor, Munteanu Lilia a declarat că și-a recunoscut vina (f.d. 102).

În aceste circumstanțe, contrar celor reținute de către instanța de apel, Colegiul penal constată că inculpata a stat ferm pe poziția de nerecunoaștere a vinovăției pe parcursul procesului penal desfășurat în privința sa. Faptul că Munteanu Lilia a refuzat de a da declarații la etapa audierii în calitate de învinuită nu echivalează cu nerecunoașterea vinovăției, or învinuitului,

conform art. 66 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, îi este garantat dreptul de a tăcea și de a nu mărturisi împotriva sa.

În același context, Colegiul penal își exprimă dezacordul cu concluzia instanței de apel, privind faptul că schimbarea poziției inculpatei în sensul recunoașterii vinovăției, la etapa judecării apelurilor, ar contravine prevederilor art. 57 Cod penal.

În primul rând, după cum s-a menționat, Colegiul penal consideră că instanța de apel eronat a considerat că inculpata a stat ferm pe poziția de nerecunoaștere a vinovăției, or materialele cauzei demonstrează contrariul.

În al doilea rând, Colegiul penal lărgit ține să menționeze că recunoașterea vinovăției poate fi valorificată la orice etapă a procesului penal.

În sensul dat, Colegiul penal menționează că potrivit art. 1 alin. (1) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, nr. 210 din 29.07.2016, *legea menționată se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate care manifestă căință activă în cadrul procesului penal și celor condamnate care sânt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, perioadei de probațiune sau termenului de probă și sânt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă aceste persoane cad sub incidența prevederilor art. 2–9, 11 și 12. Totodată, art. 1 alin. (2) al aceleiași legi stabilește că căința activă a persoanei se determină în conformitate cu criteriile stabilite la art. 57 din Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002, fără a ține cont de criteriul gravității faptei comise.*

La rândul său, art. 57 alin. (1) Cod penal prevede că *persoana care pentru prima oară a săvârșit o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală dacă ea, după săvârșirea infracțiunii, s-a autodenunțat de bună voie, a contribuit activ la descoperirea acesteia, a compensat valoarea daunei materiale cauzate sau, în alt mod, a reparat prejudiciul pricinuit de infracțiune.*

În contextul circumstanțelor existente în cauză, Colegiul penal relevă că recunoașterea vinovăției de către persoană constituie o formă de contribuire activă la descoperirea infracțiunii, care la rândul său reprezintă, în sensul art. 57 alin. (1) Cod penal, o modalitate de manifestare a căinței active.

În acest sens, Colegiul penal consideră că instanța de apel a concluzionat pripit asupra faptului că în cauză recunoașterea vinovăției de către inculpată, la etapa judecării apelurilor, nu reprezenta o manifestare a căinței active, apreciere care în consecință a dus la respingerea cererii inculpatei de aplicare a amnistiei în privința sa. Totodată, Colegiul penal consideră că instanța de apel urma să dea o apreciere corespunzătoare poziției inculpatei la examinarea cauzei în ordine de apel, fără a se baza, după cum s-a arătat în mod neîntemeiat, pe poziția exprimată de Munteanu Lilia la diferite etape ale procesului penal, or recunoașterea vinovăției poate fi reținută la orice etapă a procesului penal.

Din aceste considerente, Colegiul penal apreciază că constatările instanței de apel sunt pripite și, în parte, în contradicție cu materialele cauzei, fiind omisă o apreciere obiectivă și multilaterală a faptului că inculpata și-a recunoscut vinovăția integral în fața instanței de apel.

Din acest motiv, Colegiul penal lărgit conchide că recursul ordinar, declarat în cauza deferită prezentei judecări, urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei atacate, în partea respingerii apelului și cererii de aplicare a amnistiei, declarate de inculpată și cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Totodată, Colegiul penal consideră admisibile în principiu criticile recurentului, în partea stabilirii pedepsei inculpatei în baza art. 85 Cod penal, sub acest aspect fiind necesar de a atenționa partea apărării asupra posibilității de adresare la judecătorul de instrucție, în conformitate cu prevederile art. 469 alin. (1) Cod de procedură penală, pentru soluționarea chestiunilor ce țin de executarea pedepsei, deoarece dispoziția art. 201¹ Cod penal, în baza căreia inculpata a fost condamnată prin sentința anterioară, a fost modificată prin Legea nr. 196 din 28.07.2016, în vigoare din 16.09.2016.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele expuse în prezenta decizie, de motivele invocate în apelul inculpatei și în recursul ordinar declarat în numele acesteia, să aprecieze în mod obiectiv poziția inculpatei privind vinovăția sa, să se expună argumentat asupra cererii înaintate de inculpată, privind aplicarea amnistiei, în coroborare cu condițiile aplicării actului de amnistie, și să adopte o hotărâre legală și întemeiată, corespunzătoare prevederilor legale.

8. În conformitate cu art. 338, 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Russu Ivan în numele inculpatei Munteanu Lilia, casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016, în partea respingerii apelului și cererii de aplicare a amnistiei, declarate de inculpată, în cauza penală în privința lui *Munteanu Lilia XXX* și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, soluția în privința apelului declarat de avocat în numele inculpatei se menține.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 22 iunie 2017.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Constantin Alerguș

Nadejda Toma

Petru Moraru